

Sevinç Gökhan KOŞAR*

“TABLET” Cinsi Eşyanın Sınıflandırılması ve Vergisel Boyutuyla Değerlendirilmesi

Özet

Bu çalışmamızda, 3G/4G özellikli, mobil şebeke ağı kullanımı sağlayan ve piyasada phablet, phonepad gibi adlarla anılan, arama ve gelen aramaları kabul etme özelliği bulunan yahut yalnızca data paylaşımı özelliği bulunan eşyanın; Dünya Gümrük Örgütü'nün ve Avrupa Birliği'nin sınıflandırma görüşleri ile Türk Gümrük Tarife Cetveli İzahnamesinin birlikte değerlendirilmesi suretiyle Türk Gümrük Tarife Cetvelindeki yerinin belirlenmesi, söz konusu eşyanın sınıflandırılmasının önemi ve vergisel sonuçları hakkında bazı görüş ve önerilere yer verilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mobil şebeke ağı, sınıflandırma, vergilendirme, özel tüketim vergisi, teknoloji piyasası, cep telefonu, tablet

JEL Sınıflandırma Kodu: L96, F10, F13, H20, H25, O32

Classification Of “TABLET” Type Of Goods And Evaluating As Part Of Taxation

Abstract

In this study, is given that some opinions and suggestions about allows to use cellular network, to have the ability to make a call and accept incoming calls or only with data sharing capability, with qualified 3G/4G, and referred to by name as PhonePad or phablet on the market to determine the position in the Turkish Customs Tariff Schedule by evaluating together with the World Customs Organization and the European Union's classification views, importance of the classification of the said goods and taxational consequences.

Keywords: Cellular network, classification, taxation, excise duty, technology market, cell phone, tablets

JEL Classification Codes: L96, F10, F13, H20, H25, O32

Giriş

İçinde bulunduğumuz yüzyılda, özellikle; bilgisayar, cep telefonu, tablet, oyun konsolları gibi ürünlerdeki gelişim ve değişim hızı baş döndürücüdür. Bir yandan tüketicilerin teknolojiden beklentileri çok hızlı değişirken, diğer yandan üretici firmalar, yeni model tanıtımlarıyla kimi zaman ufak kimi zaman ise devrim niteliğindeki değişiklikler ile ürünlerini çok kısa zaman aralıkları ile piyasaya sunmaktadırlar. Bu açıdan bakıldığın-

da, ülkelerin başta vergi ve benzeri yükümlülükler olmak üzere bu gibi teknoloji ürünlerinin ithalatında gerçekleştirilmesi gereken diğer gümrük işlemleri açısından hızlı değişim sürecine ayak uydurmaları zorlaşmaktadır. Ülkelerin, eşyaların belli özellikleri çerçevesinde sınıflandırılmasına yönelik harmonize sistem kodlaması (tarife cetveli) uygulamasının bu hızlı değişime ayak uydurarak güncelliğini koruması da güçleşmektedir.

Türkiye açısından özellikle cep telefonlarının vergisel boyutu konuyu daha da önemli kılmaktadır. Dünya çapında bilinen ve yaygın olarak kullanılan elektronik cihaz üreticisi firmaların resmi distribütörleri Türkiye’de genel olarak tablet telefon, phonepad, phablet vb. isimlerle piyasaya sundukları arama ve gelen aramaları kabul etme özelliğine haiz cihazları, ithalat esnasında cep telefonu ticari tanımlı olarak beyan etme eğilimindedirler. Ancak bazı firmalar ise küresel ölçekte arama ve gelen aramaları kabul etme özelliğine haiz cihazların bu özelliğini Türkiye özelinde engelledikleri gerekçesiyle tablet pc ticari tanımlı olarak beyan etmektedirler.

Öte yandan, hemen her marka/model tableti resmi distribütörleri haricinde ithal eden paralel ithalatçı bilişim firmalarının, genel olarak bu cihazları tablet pc olarak 8471.30 G.T.İ.P.’inde beyan etme eğiliminde olduğunu söylemek mümkündür. Diğer yandan, bazı Çin menşeli az bilinen, ancak Türkiye’de önemli bir pazara sahip markaların ithalatını gerçekleştiren firmalar da bu ürünleri 8471.30 G.T.İ.P.’inde beyan etme eğilimindedirler. Bu da doğal olarak cep telefonu cinsi eşyaların ithali sırasında tahsil edilen ÖTV yönünden bir vergisel kayıp riski oluşturmaktadır.

Bu çerçevede, makalemizde teknolojik yeniliklerin çok süratli olduğu ürünlerin başında gelmesi dolayısıyla özellikle 3G/4G tabletlerin sahip olduğu özellikler çerçevesinde sınıflandırılmasına yönelik ülkemizdeki ve dünyadaki bakış açıları, bu ürünlerin AB Nomankülatörü ve Türk Gümrük Tarife Cetvelindeki yeri, Dünya Gümrük Örgütünün görüşleri,

çeşitli ülkelerin bu ürünleri hangi pozisyonlarda sınıflandırmayı tercih ettiğine yönelik incelemeler ve değerlendirmeler yapılacak ve konuya ilişkin birtakım öneriler sunulacaktır.

1. Tabletler Hakkında Genel Bilgiler

Cep Telefonu ile dizüstü bilgisayar özelliklerinin bir kısmını yahut tamamını ihtiva eden tablet olarak adlandırılan eşya, genelde 7 inç ile 10.1 inç aralığında ekran boyutuna göre değişkenlik gösteren, dokunmatik ekranlı, ihtiyaca göre şekillenen interneti ve sağladığı depolama alanıyla kişilerin depolamış olduğu verileri kolayca yanında taşımalarını sağlayan tek bir üniteye ekran devresi ve bataryası bulunan mobil bir cihazdır. Dizüstü bilgisayarlara kıyasla boyut ve ağırlık avantajı sayesinde 2010 yılından itibaren tüm dünyada kullanımı artmış, çok sayıda firma tarafından üretilmeye başlanmıştır. Özellikle iş dünyasında yaygın olarak kullanılmaktadır.

Tabletleri genel itibariyle 4 kategoriye ayırmak mümkündür:

- i. 3G/4G özelliği ve sim kart girişi olmayan yalnızca Wi-fi bağlantılı olanlar.
- ii. Wi-fi ve 3G/4G bağlantı özelliği bulunan, ancak sim kart girişi olmayanlar.
- iii. Wi-fi ve 3G/4G bağlantı özelliğinin yanı sıra gsm bandı ve sim kart girişi olan ancak bu özelliği yalnızca data erişimine açık olanlar.
- iv. Wi-fi ve 3G/4G bağlantı özelliğinin yanı sıra gsm bandı ve sim kart girişi olan ve arama yapma ve gelen aramaları karşılama özelliğine sahip olanlar.

Bu kapsamda; “Wi-fi ve 3G/4G bağlantı özelliğinin yanı sıra gsm bandı ve sim kart girişi olan ve arama yapma ve gelen aramaları karşılama özelliğini destekleyenler” olarak tanımladığımız tabletler, diğerlerine kıyasla Türkiye’deki vergi mevzuatı açısından ayrı bir önem arz etmekte ve çalışmamıza da dayanak teşkil etmektedir.

2. Tablet PC'lerin Sınıflandırılması

Konunun diğer bir boyutu, tabletlerin ihtiva ettiği hangi özelliklere göre hangi pozisyonlarda sınıflandırılacağıdır. Bu kapsamda ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşların konuya bakış açıları, ilgili düzenlemeler, kararlar ve uygulamaların ortaya konması gerekmektedir.

2.1. Dünya Gümrük Örgütü

Dünya Gümrük Örgütü, Tarife Komitesi'nin 2012 yılının Mart ayındaki 49'uncu toplantısı sonucunda ortaya çıkan sınıflandırma görüşleri incelendiğinde; "Sadece wi-fi ve bluetooth bağlantısı özelliğine haiz tablet bilgisayarlar" olarak nitelendirdiği tabletlerin Genel Yorum Kuralları 1 ve 6 ile ilişkilendirilmek suretiyle 8471.30 tarife alt pozisyonunda yer alması gerektiğini ifade etmektedir¹.

Komitenin, 2012 yılının Eylül ayında gerçekleştirdiği 50'nci toplantısı neticesinde tablet bilgisayarların sınıflandırılmasına ilişkin olarak bir önceki toplantısına kıyasla görüşlerini daha detaylı olarak ortaya koyduğu görülmektedir².

Tarife Komitesi, Kararda tavsiye kararına esas teşkil eden tablet bilgisayarın özelliklerini; "Dokunmatik ekrana sahip, Wi-fi, mobil ağ, bluetooth bağlantılı, 190x120x12 mm ebatlarında, 400 gram ağırlığında" olarak belirtmiş "cellular" başlığı altında da GSM/GPRS/EDGE/HSDPA gibi hücresel ağ bağlantılarını sıralamış, 8517 ile 8471 tarife pozisyonları arasında bir değerlendirme yaparak sınıflandırma tercihini 8471.30 tarife alt pozisyonundan yana kullanmıştır.

Bu noktada tarife komitesinin tavsiye kararına iki farklı bakış açısı getirmek mümkündür. İlk olarak,

tavsiye komitesi her ne kadar "cellular" başlığı altında sıraladığı özellikler arasında "mobil ağ" ve "GSM" bağlantılarını saymış dahi olsa sim kart yuvası ya da girişi olup olmadığı ile telefon görüşmesi yapıp yapılmadığına ilişkin bir özellikten bahsetmemiştir. Burada bahsettiği cihazın 3G/4G özellikli tablet pc olması da mümkündür.

Diğer bir ihtimal ise Komite, bir takım özelliklerini örnekleme yöntemiyle saymak suretiyle hangi özelliğe sahip olursa olsun tüm tabletleri, bir bilgisayar çeşidi olarak tanımlayarak 8471.30 tarife alt pozisyonunda sınıflandırılması gerektiği görüşündedir.

2.2. Avrupa Birliği

06/02/2012 tarihli ve 27485 sayılı 2 Seri No.lu Gümrük Genel Tebliği'nin (Gümrük Tarife Cetveli Açıklama Notları) 1'inci maddesinde Tebliğin amacı; "Türk Gümrük Tarife Cetvelinin uygulanmasında ve bazı eşyaların sınıflandırılmasında kolaylık sağlanması, Avrupa Birliği müktesebatı uyum çalışmaları çerçevesinde söz konusu Tarife Cetveli uygulamaları ile Avrupa Birliği Kombine Nomenklatürü uygulamaları arasında uyum ve yeknesaklığın temin edilmesi, tamamlayıcı ve yol gösterici bir unsur olarak Avrupa Birliği Kombine Nomenklatürü Açıklama Notlarının yürürlüğe konulması" olarak ifade edilmektedir.

Bu çerçevede, Avrupa Birliği'nin konuya genel bakışını göstermesi açısından, 8471.30 ile 8517.12 tarife alt pozisyonlarına ilişkin açıklama notlarının değerlendirilmesi gerekmektedir.

8471.30 tarife alt pozisyonu için AB Kombine Nomenklatürü Açıklama Notlarında özel bir husustan bahsedilmemiştir. Ancak cep telefonlarının sınıflandırıldığı 8517.12 tarife alt pozisyonu için;

¹ Dünya Gümrük Örgütü (Mart 2012), 49'uncu Tarife Komitesi Toplantısı, Sınıflandırma Kararları, <http://www.wcoomd.org/en/topics/nomenclature/instrument-and-tools/hs_classification-decisions/>.

² Dünya Gümrük Örgütü (Eylül 2012), 50'nci Tarife Komitesi Toplantısı, Sınıflandırma Kararları, <http://www.wcoomd.org/en/topics/nomenclature/instrument-and-tools/hs_classification-decisions/>.

“Bu alt pozisyon, ‘mobil telefonlar’ olarak bilinen hücresele ağlar için telefonları kapsar. Mobil telefonlar aşağıdaki özelliklere sahiptir:

- Cep boyutundalar, şöyle ki; en kompakt halde ölçüldüklerinde boyutları 170mm x 100mm x 45 mm’yi geçmez,
- Harici bir elektrik gücü olmaksızın çalışabilirler,
- Ses bağlantısına olanak sağlayan ses gönderimi ve alımı için ya aynı birim içinde ya da mobil telefonla birlikte sunulan çıkarılabilir bir kulaklık şeklinde bulunan hem bir mikrofona hem de bir kulaklığa ve/veya bir hoparlöre sahiptirler,
- 8517 61 alt pozisyonunda yer alan bazı istasyonlarından meydana gelen bir ağ içinde sesin çift taraflı kısa mesafe iletimini sağlayan ve mobil telefon frekans bandlarını kullanan telefon anteni ve amplifikatör gibi diğer parçaları içerirler,
- Çeşitli tiplerde (fiziki veya yazılım şeklinde) aktive edilmiş olan bir SIM (Subscriber Identity Module- Abone Kimlik Modülü) takıldığında hücresele ağları kullanarak telefon görüşmesi yapabilir, SIM olmadan acil arama yapılmasını sağlayabilirler,

Mobil telefonlar, SMS (Kısa Mesaj Servisi) ve MMS(-Multimedya Mesaj Servisi) mesajları; e-postalar alıp gönderme; İnternet erişimi için paket anahtarlama (packet switching); yer tespiti sinyalleri; navigasyon, yönlendirme (routing), haritalar, anında mesajlaşma, VOIP (sesin internet protokolü üzerinden iletimi); PDA (Kişisel Dijital yardımcı); oyun; radyo ve televizyon sinyallerini alma; ses ve görüntüleri yakalama, kayıt etme ve yeniden verme gibi diğer özelliklere de sahip olabilirler.”

Denilmektedir.

Bu tür ilave özellikler ne olursa olsun, mobil telefon fonksiyonu genellikle yukarıda belirtilen tüm özellikleri karşılayan mobil telefonların esas fonksiyonudur. Örneğin, kullanılan ikincil fonksiyona bakıl-

maksızın gelen aramalar kullanıcıya normal olarak bildirildiği zaman telefon fonksiyonunun diğer tüm fonksiyonlardan önce gelmesi böyle bir durumdur.” şeklinde açıklamalarda bulunulmuştur.

Avrupa Birliği Vergileendirme ve Gümrük Birliği Bağlayıcı Tarife Bilgisi veri tabanı incelendiğinde;

- İngiltere Gümrük İdaresince verilen 02/05/2014 tarihli ve GB123850192 referans numaralı bağlayıcı tarife bilgisinde, tablet cinsi eşyanın 7 inç, wi-fi, bluetooth ve 3G/4G özelliklerine haiz bulunduğu ifade edilerek 8471.30.00.00.00 GTİP’inde sınıflandırılması uygun görülmüştür. Ancak bağlayıcı tarife bilgisi konusu tablet cinsi eşyanın arama yahut gelen aramaları kabul etme özelliğine haiz olup olmadığına ilişkin herhangi bir açıklama yapılmamıştır.
- İngiltere Gümrük İdaresince verilen 29/04/2010 tarihli ve GB119520876 referans numaralı bağlayıcı tarife bilgisinde, tablet cinsi eşyanın 7 inç, wi-fi, bluetooth ve 3G/4G ve data erişimi için sim kart yuvası özelliklerine haiz bulunduğu ifade edilerek 8471.30.00.00.00 GTİP’inde sınıflandırılması uygun görülmüştür. Ancak bağlayıcı tarife bilgisi konusu tablet cinsi eşyanın arama yahut gelen aramaları kabul etme özelliğine haiz olup olmadığına ilişkin herhangi bir açıklama yapılmamıştır.
- İngiltere Gümrük İdaresince verilen 30.11.2011 tarihli ve GB121261816 referans numaralı bağlayıcı tarife bilgisinde, tablet cinsi eşyanın 7 inç, wi-fi, bluetooth ve yalnızca data erişimine özgü UMTS 850/900/1900/2100: GSM/GPRS/EDGE 850/900/1800/1900 özelliklerine haiz bulunduğu belirtilerek 8471.30.00.00.00 GTİP’inde sınıflandırılması uygun görülmüştür. Ancak bağlayıcı tarife bilgisi konusu tablet cinsi eşyanın arama yahut gelen aramaları kabul etme özelliğine haiz olup olmadığına ilişkin herhangi bir açıklama yapılmamıştır.

- Alman Gümrük İdaresince verilen 26/08/2011 tarihli ve DE6663/11-1 referans numaralı bağlayıcı tarife bilgisinde, tablet cinsi eşyanın 7 inç, wi-fi, bluetooth özelliklerine haiz bulunduğu belirtilerek 8471.30.00.00 GTİP'inde sınıflandırılması uygun görülmüştür. Ancak bağlayıcı tarife bilgisi konusu tablet cinsi eşyanın arama yahut gelen aramaları kabul etme özelliğine haiz olup olmadığına ilişkin herhangi bir açıklama yapılmamıştır.

Açıklama notlarında da görüleceği üzere cep telefonunun boyutunun 170mm x 100mm x 45mm geçemeyeceği belirtilmiştir. Bu ebatlardaki bir cihaz yaklaşık 6,5 inçtir. Genel olarak 7 inç-10 inç ekran boyutlarında satışa sunulan, arama özelliği ile gelen aramaları kabul etme özelliği bulunan tablet modellerinin yaklaşık boyutları ise 180-195mm x 115,80-195mm x 10,7-25mm şeklinde değişiklik göstermektedir. Dolayısıyla, tabletlerin sadece boyutu göz önüne alındığında, cep telefonu olarak tanımlanması, dolayısıyla cep telefonları gibi 8517.12 tarife alt pozisyonunda yer alması gerektiğini söylemek güçleşmektedir. Buna karşın, cihazın boyutu göz ardı edildiğinde, cep telefonunun tüm özelliklerine haiz tabletin, bir bilgisayar benzeri olduğunu ifade etmek, dolayısıyla bilgisayarlar gibi 8471.30 tarife alt pozisyonunda sınıflandırmak da anlamlı olmamaktadır.

2.3. Türk Gümrük Tarife Cetveli Bölüm ve Fasıllar

Türk Gümrük Tarife Cetveli (Gümrük Tarife Cetveli) 16'ncı bölüm notlarında yer alan 3'üncü maddede; "Metinde aksi belirtilmedikçe, bir bütün oluşturmak üzere bir arada monte edilmiş iki veya daha fazla makinadan oluşan karma makineler ve birbirini tamamlayıcı veya değişik iki veya daha fazla işlem yapmak üzere tertiplenmiş diğer makineler, tek makinadan meydana gelen makina olarak veya esas fonksiyonuna göre sınıflandırılırlar.", 4'üncü

maddede; "Eğer makina (kombine makineler dahil) 84. veya 85. Fasılların herhangi bir pozisyonunda açıkça belirlenmiş bir fonksiyonu aynı anda yapmak üzere farklı elemanlardan (ayrı ayrı veya boru, transmisyon tertibatı, elektrik kablosu ya da diğer bir tertibat ile irtibatlandırılmış olsun olmasın) meydana gelmiş ise, bir bütün olarak gördüğü işleve uygun pozisyonda sınıflandırılır." ve 5'inci maddede; "Yukarıdaki notlar anlamında "makina" tabirinden, 84 veya 85. Fasıllara giren çeşitli makina, cihaz, tertibat, alet ve malzemeler anlaşılır." ifadeleri yer almaktadır.

84'üncü faslın genel açıklama notlarından 5(E) hükmüne göre, otomatik bilgi işlem makineleri ile birlikte çalışan ya da onları içeren ve belirli bir fonksiyonu yerine getiren makineler, aşağıdaki kurallara göre sınıflandırılır:

1. Otomatik bilgi işlem makinası ile birlikte çalışan ya da onları içeren ve otomatik bilgi işlemin dışında belirli bir fonksiyonu olan bir makina 84.71 pozisyonuna dahil olmayıp, yapmış oldukları işlere uygun pozisyonlara, böyle bir pozisyon bulunmadığı takdirde en son pozisyonda değerlendirilir.
2. Otomatik bilgi işlem makineleri ile birlikte çalışıp, bilgi işlemin dışında belli bir fonksiyonu olup, bilgi işlem makinası ile birlikte gelen makineler aşağıda gösterilen şekilde tariflenir.

Otomatik bilgi işlem makinası ayrı olarak 84.71 pozisyonunda sınıflandırılmalı ve diğer makineler de işlevlerine uygun pozisyonlarda sınıflandırılmalıdır, ancak 90. Faslın 3 Nolu Notu veya XVI. Bölümün 4 Nolu Notunun uygulanması halinde tamamı 84, 85 veya 90. Fasılların başka bir pozisyonunda sınıflandırılır." denilmektedir.

Ayrıca 8471.30 istatistik pozisyonuna ilişkin olarak; "... Bilgi işlem, belirli bir amaç veya amaçlar için mantıksal bir sıra içinde önceden hazırlanan her

türlü bilginin elde edilmesinden ibarettir. Otomatik bilgi işlem makinaları önceden hazırlanan komutlara (program) bağlı olarak mantıksal olarak düzenlenmiş işlemler vasıtasıyla verileri işleyen veya bazen başka bilgi işlem işlemlerinde kullanılmak üzere veri hazırlayan makinalardır. Bu pozisyon, işlemlerin mantıksal sıralamasının bir görevden diğerine değiştirilebildiği ve bu değiştirme görevi esnasında el ile müdahaleye gerek kalmaksızın işlemin otomatik olarak yapıldığı bilgi işlem makinalarını içine alır. Bu makinalar çoğunlukla elektronik sinyaller kullanırlar fakat diğer teknolojileri de kullanabilirler. Bunlar, aynı kabin içerisinde bilgi işlem için ihtiyaç duyulan bütün unsurların kombine halde bulunduğu kendine yeterli yekpare halde veya müstakil haldeki kabinlerde bulunan çeşitli sayıdaki ünitelerden müteşekkil bir sistem şeklinde olabilirler... Bununla birlikte, özel bir fonksiyonu bulunan ve otomatik bilgi işlem makinaları ile bir arada çalışan veya onlarla irtibatlandırılmış cihaz, alet veya makinalar bu pozisyona dahil değildir. Bu gibi makina, cihaz veya aletler fonksiyonlarına göre ayrılmış pozisyonlarda veya bu Faslın Genel Açıklama Notlarının (E) Kısmında belirtilen şekilde kalan pozisyonlarda yer alır...” denilmektedir.

Öte yandan, 8517.12 tarife alt pozisyonuna ilişkin olarak; “ Bu pozisyon, konuşmaların veya diğer ses, görüntü veya diğer bilgilerin, kablolu ağda elektrik akımı veya optik dalga akışında meydana gelen değişim veya kablosuz ağdaki elektromanyetik dalgalar sayesinde bir noktadan diğerine nakline veya alınma mahsus cihazlardır. Sinyal analog veya dijital olabilir. Birbirleriyle bağlantılı olabilen söz konusu ağlar, telefon, telgraf, radyo-telefon, radyo-telgraf, yerel ve geniş alan ağlarını içerir.” ifadeleri yer almaktadır.

Ayrıca hücresel ağlar veya diğer kablosuz ağ bağlantılı telefonlar için “(B) Hücresel ağlar veya diğer kablosuz ağlar için telefonlar” başlığında Bu grup kablosuz ağlarda kullanılacak telefonları içerir. Bu

tipte telefonlar, örneğin baz istasyonları veya uydu lar tarafından alınan ve nakledilen radyo dalgalarını alır ve yayarlar. Bunlar diğerleri meyanında aşağıdakileri içerirler: (1) Cep veya mobil telefonlar ve (2) uydu telefonları” şeklinde tanımlama yapılmaktadır.

2.4. Gümrük İdaresince Verilen Bağlayıcı Tarife Bilgileri

Konuyla ilgili olarak;

İstanbul Teknik Üniversitesi Elektrik Elektronik Fakültesi Elektronik ve Haberleşme Bölümü'nün 16.08.2012 tarihli Bilirkişi Raporu'na istinaden; cep telefonu özelliği yazılım ile engellenmiş olarak ithal edilen bazı tablet modellerinin 8471.30.00.00.00 tarife istatistik pozisyonunda değerlendirilmesine yönelik 10.09.2012 günlü ve TR340000.12.0221 ve 12.0222 sayılı Bağlayıcı Tarife Bilgisinin verildiği,

İstanbul Teknik Üniversitesi Elektrik Elektronik Fakültesi Elektronik ve Haberleşme Bölümü'nün 25.04.2014 tarihli Bilirkişi Raporu'na istinaden cep telefonu özelliğine haiz tabletin 8517.12.00.00.11 tarife istatistik pozisyonunda değerlendirilmesine yönelik 16.05.2014 günlü TR340000.14.0100 sayılı Bağlayıcı Tarife Bilgisinin verildiği, söz konusu BTB'ye ilişkin açıklama bölümünde “... micro sim card yuvası bulunan ve gsm üzerinden telefon görüşmesi yapılabilen...” ibaresinin yer aldığı,

Ayrıca İstanbul Teknik Üniversitesi Elektrik Elektronik Fakültesi Elektronik ve Haberleşme Bölümü'nün 29.09.2014 tarihli Bilirkişi Raporu'na istinaden cep telefonu özelliğine haiz başka bir tablet modelinin de 8517.12.00.00.11 tarife istatistik pozisyonunda değerlendirilmesine yönelik 06.11.2014 günlü TR340000.14.0207 sayılı Bağlayıcı Tarife Bilgisinin verildiği, söz konusu BTB'ye ilişkin açıklama bölümünde “... 1 sim ve 1 microsim kart yuvası bulunan, gsm üzerinden telefon görüşmesi yapılabilen...” ibaresinin yer aldığı,

Görülmektedir.

3. Türkiye’de Tablet/Telefon Piyasasındaki Durum

Türkiye’de tablet/telefon piyasasının durumunun konumuz özelinde beş temel boyutta ele alınması mümkündür. İlk olarak, bazı üretici firmalar arama yapma ve gelen aramaları kabul etme özelliğine haiz cihazlarını tablet/telefon olarak tanıtarak cep telefonlarında olduğu gibi 8517.12.00.00.11 tarife istatistik pozisyonunu kullanmaktadır. Diğer yandan, bazı firmalar global pazarda telefon görüşmesi özelliğine haiz olarak sundukları tablet modellerini Türkiye’deki ÖTV yükümlülüğü dolayısıyla, bu ülkeye özgü olarak telefon görüşmesi özelliğini yazılım ile engellemekte ve bu şekilde Türkiye’de tanıtımını yapıp satışa sunmaktadır.

Ancak bilgisayar, cep telefonu veya tablet benzeri teknoloji ürünleri ile ilgili bilgilerin yer aldığı kişilerin erişimine açık internet ortamında, bu engellemele- rin yeni yazılım yüklemeleri ile aşılabileceğine yönelik çokça bilgi yer almakta, aşamaları çeşitli görseller ya da videolar ile anlatılmaktadır.

Üçüncü olarak özellikle Çin menşeli MTK işlemcilerinin kullanıldığı GSM bandı, 3G/4G ve sim kart yuvası bulunan tablet modellerinin orijinal yazılımlarının çok kolay bir şekilde silinebileceği, yüklenecek yeni yazılım ile telefon görüşmesi özelliğinin aktif hale getirilebileceğine yönelik benzer bilgiler ve buna ilişkin yöntemler, açıklamalar yine web sitelerinde çokça yer almaktadır.

Dördüncü olarak, paralel ithalat, geri ithalat ve gri piyasa(grey market) aktörlerinin gümrük işlemleri açısından genel eğilimleri önem arz etmektedir.

Bilindiği üzere, paralel ithalat (Parallel Importation) marka hakkı sahibi tarafından veya onun izniyle bir başkası tarafından ülke dışında piyasaya sunulan markayı taşıyan özgün malların marka sahibinden

izin alınmaksızın ülkeye ithal edilmesidir. Paralel ithalattan söz edilebilmesi için, ithalata konu olan malın sadece yurt dışında piyasaya sunulmuş olma şartı yoktur. Başka bir deyişle, Türkiye dışında piyasaya sunulmuş olan malın Türkiye’ye ithal edilmesi paralel ithalatın varlığı için yeterlidir, Türkiye’ye ithal edilenlerin dışında, markalı mallardan daha önce Türkiye’de piyasaya sunulmuş olup olmamasının bir önemi yoktur. Ancak eğer ithalata konu malların dışında marka sahibi tarafından markalı mallardan aynı zamanda Türkiye’de de piyasaya sunulmuş ise paralel ithalattan söz edebilmek için yurt içinde piyasaya sunulan mallarla, yurt dışında piyasaya sunulup yurda ithal edilen mallar arasında ayniyet (identifiy) olması gerekir. Ancak marka sahibi, yurt dışında aynı marka altında piyasaya sürdüğü mallar ile yurt içinde piyasaya sürdüğü mallar arasında az-çok farklılık varsa bu durumda gri piyasadaki söz edilir. Gri Piyasa (Grey Market), marka hakkı sahibi veya onun izniyle bir başkası tarafından ülke dışında piyasaya sunulan ve üçüncü kişiler tarafından ülkeye ithal edilen markalı özgün malların, daha önce marka sahibi tarafından veya onun izniyle üçüncü kişi tarafından ülke içinde piyasaya sunulan markalı mallardan farklı olmasına gri piyasa denir. Başka bir deyişle, marka sahibinin Türkiye’de piyasaya sunduğu markalı mallarla diğer bir ülkede piyasaya sunduğu markalı mallar arasında az veya çok bir farklılığın olmasıdır. Örneğin Türkiye’deki X markasının sahibi bu marka altında Türkiye’de üretip piyasaya sunduğu bilgisayarlarda Türkçe karakter seti, aynı marka altında Almanya’da piyasaya sunduğu bilgisayarlarda Almanca karakter seti kullanmışsa bu iki bilgisayarın aynı mal olduğu söylenemez. Marka sahibinin Almanya’da piyasaya sunduğu bilgisayarın Türkiye’ye ithali gri piyasaya yol açacaktır³.

Konumuz özelinde bakıldığında, bir firmanın küresel pazarda bir cihazı telefon araması yapma ve gelen

³ Avukat KAYHAN, F. (Ekim 2002), “Perşembe Konferansları”, 131-134.

aramaları kabul etme özelliğine haiz olarak satışa sunmasına rağmen aynı cihazları bazı ülkeler için belirlediği strateji doğrultusunda bahse konu özelliği engellenmiş olarak pazarladığı varsayımı altında; paralel ithalatçının kendisini bu stratejik konuyla bağlamaksızın, her iki şekilde de ürünün ithalatını gerçekleştirmesi mümkündür. Buna karşın telefon araması özelliği olsa da olmasa da gümrük idaresine ÖTV ödemeksizin tablet pc ticari tanımı ile 8471.30.00.00.00 G.T.İ.P'inden beyan edebilecektir. Zira o cihazla ilgili algı telefon araması özelliğinin engellenmiş olduğu yönünde olacaktır.

Diğer yandan paralel ithalatçılar gerek gümrük beyannamelerinde ve ticari faturalarında genel itibarıyla yeterli açıklamalarda da bulunmamaktadır. Bu durum konunun değerlendirilmesini de zorlaştırmaktadır.

Son olarak, bir kısım firmalar ise ithal ettikleri tabletlerde telefon araması özelliği olmasına rağmen, tanıtımlarını aksi yönde yaparak ya da tersi şekilde ithalat esnasında bu özelliğinin olmadığını beyan edip tanıtımını “telefon özellikli tablet”, “tablet/telefon”, “hem tablet hem telefon”, “phablet” gibi ifadelerle yaparak satışını gerçekleştirmektedirler.

4. Bilgi Teknolojileri Kurumu Mevzuatı Açısından İnceleme

5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun “Elektronik Kimlik Bilgisini Haiz Cihazlar” başlıklı 55'inci maddesinde; “(1) Kurum tarafından izin verilmemiş, abone kimlik ve iletişim bilgilerini taşıyan özel bilgiler veya cihazın teşhisine yarayan elektronik kimlik bilgileri yeniden oluşturulamaz, değiştirilemez, kopyalanarak çoğaltılamaz veya herhangi bir amaçla dağıtılamaz...” denilmektedir⁴.

Bahse konu Kanun'a dayanılarak hazırlanan ve halihazırda yürürlükte bulunan “Elektronik Kimlik Bilgisini Haiz Cihazların Kayıt Altına Alınmasına Dair Yönetmelik” incelendiğinde; mobil iletişim şebekesinden hizmet alan cihazların elektronik kimlik bilgisine haiz cihazlar olarak tanımlandığı, bu cihazların mobil cihazlara ait uluslararası elektronik kimlik bilgisini gösteren numara olan IMEI numarasına sahip olması gerektiği, Kurum kayıtlarında yer almadığı halde kullanımda olduğu anlaşılan ve bu kapsamda siyah listeye alınan cihazın 120 günlük süre içerisinde kayda alınmaması halinde kaçak cihaz olacağı, cihazların elektronik kimlik bilgisi kayıtlarının merkezî mobil cihaz kimlik tanımı veri tabanı sistemi (MCKS) üzerinde tutulacağı belirtilmiştir⁵.

Ayrıca Yönetmeliğin 13'üncü maddesinde; “Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına göre kurulmuş olan ithalatçı veya imalatçı, ilgili mevzuat çerçevesinde ithal veya imal ettiği cihazlara ait IMEI numaralarının kayıt altına alınması için Kurum tarafından yayımlanan Elektronik Kimlik Bilgisini Haiz Cihazların Kayıt Altına Alınmasına Dair Tebliğde belirtilen bilgi ve belgeleri tamamlayarak Kuruma başvuruda bulunur. (2) Kurum başvuruya ilişkin gerekli kontrolleri yapar ve bu kontrollerden geçen IMEI numaralarını beyaz listeye alır. Kurumun ilgili bilgi veya belgelerde uygunsuzluk tespit etmesi halinde ilgili IMEI numaraları beyaz listeden çıkarılır. (3) Teknik düzenlemeye uygun olmadığı tespit edilen, piyasaya arzı yasaklanan veya geçici olarak durdurulan cihazlara ait IMEI numaralarının beyaz listeye kayıt edilmesi engellenebilir veya beyaz listede yer alan IMEI numaraları siyah listeye alınabilir. (4) Kurumun piyasa gözetimi ve denetimi faaliyetleri kapsamında yürürlüklerini yerine getirmeyen, gerekli önlemleri

⁴ 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu

⁵ 12.07.2014 tarih ve 29058 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren “Elektronik Kimlik Bilgisini Haiz Cihazların Kayıt Altına Alınmasına Dair Yönetmelik” Erişim Tarihi: 16.01.2017

almayan tarafların ithalatçı/imalatçı sıfatı ile Kuruma bildirdiği cihazlara ait IMEI numaralarının MCKS'ye kaydı Kurum tarafından engellenebilir.” Hükmü yer almaktadır.

Söz konusu mevzuat çerçevesinde, mobil şebeke hizmeti alan (cep telefonları, tabletler, akıllı saatler vb.) küresel ölçekli bir cep telefonu iletişim protokolü niteliğindeki GSM (Mobil İletişim İçin Küresel Sistem) özellikli tüm cihazların Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'na başvurmak suretiyle kayıt altına alınması gerekmektedir.

5. Konunun Vergisel Boyutunun İncelenmesi

Gümrük mevzuatı açısından asıl tartışma, Türk Gümrük Tarife Cetvelinde tabletlerin arama ve gelen aramaları kabul etme (GSM) özelliği olması halinde 8517.12.00.00.11 (Alıcısı bulunan verici portatif (Cellular) telsiz telefon cihazları) pozisyonunda mı, yoksa bu özelliği olup olmadığına ya da engellenmiş olup olmadığına bakılmaksızın 8471.30.00.00.00 (Portatif numerik (dijital) otomatik bilgi işlem makineleri) pozisyonunda mı sınıflandırılacağı yönündedir. Elbette, bu iki pozisyonun özellikle Özel Tüketim Vergisi karşısındaki durumları konuya ayrı bir önem kazandırmaktadır. Zira 8517.12.00.00.11 pozisyonu %25 oranında Özel Tüketim Vergisi ihtiva etmekte ve cep telefonu olarak ithal edilen cihazlar bu pozisyonda sınıflandırılmaktadır.

Ülkemizde 8517.12.00.00.11 G.T.İ.P'inde yer alan cep telefonlarının ithalatta; gümrük vergisinin tüm ülkeler için %0, Katma Değer Vergisi oranının %18, Özel Tüketim Vergisi oranının ise %25 olduğu, ayrıca 3093 Sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri Kanunu Uyarınca dahili tünere ile radyo/televizyon yayınlarını alabilenlerin %7, internet bağlantısı vasıtasıyla doğrudan yahut herhangi bir yazılım

veya donanım ilavesi ile radyo/televizyon yayınlarını alabilenlerin %6 oranında TRT bandrolüne tabi olduğu görülmektedir.

Öte yandan 84.71.30.00.00.00 G.T.İ.P'inde yer alan bilgisayarların ithalatta; gümrük vergisinin tüm ülkeler için %0, Katma Değer Vergisi oranının %18 olduğu, Özel Tüketim Vergisinin bulunmadığı, ayrıca 3093 Sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri Kanunu Uyarınca dahili tünere ile radyo/televizyon yayınlarını alabilenlerin %3, internet bağlantısı vasıtasıyla doğrudan yahut herhangi bir yazılım veya donanım ilavesi ile radyo/televizyon yayınlarını alabilenlerin %2 oranında TRT bandrolüne tabi olduğu anlaşılmaktadır.

Avrupa Birliği üyesi ülkelere bakıldığında ise; Özel Tüketim Vergisi ve benzeri vergi/yükümlülükler, Türkiye'dekinin aksine oldukça sınırlı ürün grubu için uygulandığı görülmektedir. Konsey Direktifinde ortaya konan ve Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde ÖTV kapsamına dahil edilen mallar başlıca aşağıdaki üç kategori altında toplanabilir;

1. Alkol ve alkollü içecekler - saf alkol, bira, şarap, bira ve şarap dışındaki mayalı (fermanteli) içkiler (elma ve armut şarabı gibi), ara ürünler (Porto şarabı, yüksek alkollü İspanyol şarabı gibi), etil alkol,
2. İşlenmiş tütün mamulleri - sigara, sigarillo ve purolar, sarmalık ince tütün, diğer içmelik tütünlere,
3. Enerji ürünleri - madeni yağlar (benzin, motorin ve gazyağı gibi petrol ürünleri), elektrik, doğalgaz, taş kömürü ve kökkömürü. Daha önce sadece madeni yağlarla sınırlı olan enerji ürünlerine ilişkin asgari oran sistemi, 27 Ekim 2003 tarih ve 2003/96/EC sayılı Direktif ile kömür, doğalgaz ve elektrik de dahil olmak üzere tüm enerji ürünlerini kapsayacak şekilde genişletilmiştir⁶.

⁶ ERKAN, M. (Kasım 2008), "Vergi Dünyası" 327, 2-3.

Türkiye’de ise başta tütün mamulleri, alkollü içecekler ve petrol ürünleri olmak üzere 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu’nun eki IV sayılı cetvelde yer alan parfümeri ürünleri, kişisel bakım ürünleri, yaş deri, buzdolabı, çamaşır makinesi, cep telefonu, kamera cinsi eşya gibi örneklendirilebileceği üzere geniş bir yelpazede Özel Tüketim Vergisi uygulaması bulunmaktadır.

Bu bağlamda Türkiye ile Avrupa Birliği’nin Özel Tüketim Vergisine bakışı arasındaki temel farkın, Türkiye’de Özel Tüketim Vergisi hali hazırda mali boyutuyla önem arz etmekteyken, Avrupa Birliği’nde daha ziyade bazı ürün gruplarının regülasyonuna ilişkin olmasından kaynaklandığı görülmektedir.

Avrupa Birliği’nde bu ürünlere herhangi bir özel tüketim vergisi yahut benzeri bir vergi uygulanmamasının, yukarıdaki bölümlerde örneklerine yer verdiğimiz Avrupa Birliği sınıflandırma görüşlerinde detaylı bir açıklamaya gerek duyulmaması, bu bağlamda bir tasnif yapılmamasını da açıklamaktadır.

6. Konuya İlişkin Önerilerimiz

Türkiye’deki resmi distribütörü tarafından ithal edilen, arama yapma ve gelen aramaları kabul etme özelliğine haiz tablet cinsi eşyalar büyük ölçüde cep telefonlarının 8517.12 tarife alt pozisyonundan beyan edilmesine karşın; özellikle paralel ithalatçılar ve Çin menşeli bazı tablet modellerini Türkiye’ye ithal eden firmalar tarafından, gümrük beyannamelerinde ve ticari faturalarda eşyanın ticari tanımı, ayrıca bir açıklama yapılmaksızın “tablet pc” olarak belirtilmek suretiyle 8471.30 tarife alt pozisyonundan beyan edilmektedir. Bu bağlamda, “tablet pc” olarak beyan edilen ürünlerin risk oluşturması dolayısıyla, bunlara ilişkin inceleme ve araştırmanın beyan sırasında titizlikle yapılması ve bu şekilde ithal edilen eşyaların teknik özelliklerinin doğru bir şekilde tespit edilmesi, bu ürünlerin doğru sınıflandırılmasında oldukça yararlı olacaktır.

Önceki bölümlerde 3G/4G/HSDPA/GSM EDGE özellikli mobil şebeke hizmeti alan cihazların Bilgi Teknolojileri ve İletişim Başkanlığı tarafından kayıt altına alınması zorunluluğundan bahsedilmektedir. Bu noktada, Cep telefonları ile diğer mobil şebeke hizmeti alan cihazların sistem üzerinde, kategorilere ayrılmak suretiyle özel bir kodlama usulüyle ayrıştırılması sağlanarak cep telefonu dışındaki diğer cihazlar, özellikle tabletler ile telefon görüşmesi yapılmasının tespit edilmesi halinde cihazın kapatılması sağlanabilecektir.

Böyle bir kontrolün sağlanabilmesi için Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu arasında bir ortak pencere uygulaması ya da benzeri bir uygulamanın etkin bir şekilde faaliyet göstermesi sayesinde de telefon niteliğinin olmadığı yönünde bir beyanla Özel Tüketim Vergisine tabi olmaksızın ithali sağlanmış cihazların ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunca kayıt altına alınmış cihazların analiz edilip eşleştirilmesi suretiyle kayıt dışı bir kullanımın önüne geçilebilecektir.

Ayrıca, cep telefonu dışındaki diğer mobil şebeke hizmeti alan cihazlar için Türk Gümrük Tarife Cetvelinin 8517.12 tarife alt pozisyonu içerisinde ayrıca bir pozisyon açılarak, söz konusu cihazların bu pozisyonda sınıflandırılması ve vergi ve benzeri yükümlülüklerinin bu tarife pozisyonu için ayrıca belirlenmesinin de iyi bir seçenek olabileceği değerlendirilmektedir.

Sonuç

Teknoloji ürünleri sektöründe üreticilerin ürün tanımlarının, geçmiş tasarımlarının, satış stratejilerinin tüketici taleplerini etkilediği, buna karşın tüketicilerin beklentileri ve algılarının da üreticilerin tasarımları üzerinde önemli derecede etki yarattığı açıktır. Özellikle cep telefonu, tablet, bilgisayar, oyun konsolu gibi cihazların en temel fonksiyonları aynı kalsa dahi sahip olduğu diğer özellikler çok kısa zaman zarfı içerisinde değişmektedir. Tüketicilerin de sü-

rekli değişim, yeni ve farklı özellik talepleri bu değişim hızını daha da cesaretlendirmektedir.

Cep telefonu, tablet, bilgisayar, oyun konsolu gibi teknolojik cihazlardaki bu süratli değişim ve her geçen gün eklenen ilave özellikler dolayısıyla, bu cihazların sınıflandırılması zorlaşmaktadır.

Eşyaların sınıflandırılması, bu cihazların uluslararası ticaretinde ülkeler bazında ithalat vergisi oranlarının tespiti, kontenjan/kota yahut gözetim, standardizasyon gibi gümrük uygulamaları açısından önem arz etmektedir.

Türkiye özelinde değerlendirildiğinde, Avrupa Birliği üyesi ülkelere kıyasla konunun mali boyutu daha önemlidir. Zira özellikle Avrupa Birliğinde bahse konu cihazlara yönelik hususi olarak bir vergi öngörülmemekte, ancak Türkiye’de Özel Tüketim Vergisi bu tür cihazların bir kısmını kapsamaktadır.

Önceki bölümlerde ayrıntılı olarak yer verildiği üzere Avrupa Birliği üyesi ülkelere verilen bağlayıcı tarife bilgilerinde örneğin tabletlerin arama yapabilme ve gelen aramaları kabul edebilme özelliği olup olmadığına vurgu yapılmaksızın, 8471.30 tarife alt pozisyonunun dikkate alındığı görülmektedir.

Nitekim, Dünya Gümrük Örgütü Tarife Komitesi’nin 49’uncu ve 50’inci toplantıları neticesinde verdiği sınıflandırma kararlarında da böyle bir tutum görülmektedir.

Ancak Türkiye’de halihazırda Özel Tüketim Vergisi ile bir takım dış ticaret politikası önlemlerinin cep telefonları için söz konusu olması, Türkiye’nin konuya ilişkin vergi temelli bir yaklaşım benimsemesi sonucunu da beraberinde getirmektedir.

Diğer yandan Türkiye cep telefonu, tablet gibi teknoloji cihazlarının üretiminde henüz küresel ölçekte rekabet edebilme noktasından uzaktır. Bu nedenle de hem bu cihazların üretimi adına, AR-GE ve üretim yatırımı yapan firmaların rekabet gücünün

artırılması hem de olası bir haksız rekabetin önüne geçilebilmesinin sağlanması da yine vergi ve koruma temelli bir bakış açısının gerekliliği hususlarını ortaya çıkarmaktadır.

Türkiye’de teknoloji endüstrisinin gelişimi açısından sektördeki firmaların rekabet gücünün artırılmasının sağlanması için vergi ve koruma önlemleri etkili bir enstrümandır. Elbette Türkiye’de Özel Tüketim Vergisi’nin salt bu amaçlara özgülendiğini söylemek güçtür. Özel Tüketim Vergisi’nin kamusal gelirler içindeki payı da bunu göstermektedir.

Sonuç olarak, çalışmamızda tablet cinsi eşyaların sınıflandırılması konusu çeşitli boyutlarıyla ele alınarak birtakım önerilerde bulunulmak suretiyle; bu cihazların sınıflandırılması sorununun çözümüne katkı sağlanması, cep telefonu ve tablet ithalatları esnasında doğabilecek mali kayıpların önlenmesi, teknoloji endüstrisinde faaliyet gösteren, AR-GE ve üretim yatırımları gerçekleştiren sektör firmalarının korunması ve geliştirilmesine katkı sağlanması, dahası teşvik edilmesi amaçlanmıştır.

Kaynakça

Dergiler:

- Avukat KAYHAN, F. (Ekim 2002), “Perşembe Konferansları”, 131-134.
- ERKAN, M. (Kasım 2008), “Vergi Dünyası” 327, 2-3.

Diğer Kaynaklar:

- Dünya Gümrük Örgütü (Mart 2012), 49’uncu Tarife Komitesi Toplantısı, Sınıflandırma Kararları, www.wcoomd.org/en/topics/nomenclature/instrument-and-tools/hs_classification-decisions/.
- Dünya Gümrük Örgütü (Eylül 2012), 50’nci Tarife Komitesi Toplantısı, Sınıflandırma Kararları, www.wcoomd.org/en/topics/nomenclature/instrument-and-tools/hs_classification-decisions/.
- 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu
- 12.07.2014 tarih ve 29058 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Elektronik Kimlik Bilgisini Haiz Cihazların Kayıt Altına Alınmasına Dair Yönetmelik” Erişim Tarihi: 18.11.2015